

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 501-1916)

Originalt emne

Boligforhold

Boligforhold/Bolignød (Husvilde)

Boligforhold/Kommunale Beboelseshuse

Bygningsvæsen

Bygningsvæsen/Bygningsvæsen i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 11. januar 1917 - side 12

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 501-1916)

Indstilling fra Byraadets socialdemokratiske Gruppe om, at Kommunen paabegynder Opførelsen af 20 Beboelseslejligheder i Karreen Syd for Steinmannsgade, saalydende:

"Det har nu vist sig, at de Beslutninger, Byraadet har taget med den Forudsætning, at det private Initiativ derved skulde ansføres til at bygge Beboelseshuse, ikke har bevirket nogen Fremgang i Byggeriet, og Bolignøden bliver derfor ikke afhjulpen ad den Vej, ligesom det vist ogsaa maa erkendes, at Barakkebyggeriet er noget af det ringeste, Byens Penge kan udgives til, og da det nu klart kan forudses, at Bolignøden til Foraaret vil blive meget stor, foreslaar den socialdemokratiske Gruppe derfor Byraadet at vedtage følgende: Det besluttes, at Kommunen selv gaar i Gang med Bebyggelse af de to Karreer, som Arkitekt Puch har tegnet Skitse til, nordvest for De Mezas Vej, at der straks tages fat paa Opførelsen af 20 Ejendomme, og at den næste Serie følger efter saa hurtigt, som Forholdene tillader det."

Jakob Jensen udtalte, at alle vist var enige om, at Bolignøden var stor her i Byen, og at den

navnlig var foranlediget ved Statsbanernes Ekspropriation af Hallsvej, hvorved 362 Lejligheder gik tabt. I Foraaret 1916 havde ingen tænkt sig, at der skulde blive egentlig Bolignød her i Byen, hvilket ogsaa fremgik deraf, at man havde bestræbt sig for at beholde en Del Jernbanefunktionærer, som Statsbanerne vilde forflytte. Byraadets Højregruppe havde imidlertid ihærdigt arbejdet for den nu vedtagne Ordning af Banegaardsforholdene, hvorefter Hallsvej var blevet eksproprieret, og Byen mistede det nævnte Antal Lejligheder. Var Hallsvej ikke blevet eksproprieret, vilde der ikke have været egentlig Bolignød sidste Oktober Flyttedag, idet der nævnte Dag kun var 121 husvilde Familier, medens der ved Ekspropriationen gik 146 Lejligheder tabt. 5 af de 121 husvilde Familier havde selv skaffet sig Bolig, men de øvrige 116 havde Byraadet maattet skaffe Husly først i alle Skolerne og nu de 88 i Barakker. Til April skulde yderlig 216 Lejligheder paa Hallsvej inddrages, saaledes at der til den Tid vilde være ialt 332 husvilde Familier. I Løbet af Sommeren vilde der tilgaa 42 nye Lejligheder og til Oktober Flyttedag yderligere 63, ialt 105, og der vilde altsaa mangle Boliger til 227 Familier, selv om man ikke tog i Betragtning, at en Del af de nye Lejligheder var saa store, at de husvilde ikke vilde kunne leje dem. Foruden de 227 husvilde Familier maatte der regnes med den aarlige Tilvækst, nemlig ca. 400 Familier, og man vilde altsaa ved Oktober Flyttedag mangle Boliger til ca. 627 Familier. Den konservative Byraadsgruppe og da navnlig Hr. N. Joh. Laursen, som saa ihærdigt havde arbejdet for den vedtagne Banegaardsordning, havde et stort Ansvar med Hensyn til Bolignøden, og det kunde de Herrer ikke smøge af sig. For at bøde paa Bolignøden havde Byraadet bygget Barakker for 136000 Kr., men om 10 Aar vilde Barakkerne være ganske værdiløse. Det vilde være meget uheldigt at fortsætte ad den Vej, og den socialdemokratiske Byraadsgruppe foreslog derfor, at Kommunen byggede Stenhuse, som man, hvis man byggede efter Arkitekt Pucks Projekt, vilde kunne opføres for ca. 26 Kr. pr. kv Alen pr. Etage og ca. 20 Kr. pr. kv Alen pr. Kvistetage, altsaa ca. 72 Kr. pr. kv Alen for hvert Hus. Forslagsstillerne havde tænkt sig, at Kommunen satte ca. 300000 Kr. i disse Huse, der tænktes opføre paa den Maade, at Kommunen anskaffede samtlige Materialier og udbød Opførelsen stykkevis i Licitation. Derved vilde Kommunen kunne bygge lige saa billigt som private, og de smaa Bygningshaandværkere kunde ogsaa komme med. Maaske vilde nogle nære Betænkelighed ved Kommunens Forvaltning af Ejendommene, men naar Kommunen kunde forvalte store Værker og Foretagender, kunde den vel ogsaa forvalte nogle Beboelsesejendomme. Forøvrigt kunde Forslagsstillerne godt, tænke sig, at Kommunen solgte Ejendommene med smaa Udbetalinger. Endelig maatte det ogsaa

erindres, at ca Byggevirksomhed som den foreslaaede vilde skaffe en Mængde Mennesker Arbejde, hvilket atter betød Lettelse for de hjælpende Institutioner og Kommunen.

Møller forstod ikke, til hvad Nytte Forslaget kunde være, da der dog ingen Lejligheder kunde blive færdige til April Flyttedag. Desuden var det med de nuværende Materialepriser en højst uheldig Tid at bygge paa, ja mange Materialier kunde maaske slet ikke skaffes. Som Følge af de høje Priser paa Materialier vilde Huslejen blive meget høj, hvis en nyopført Ejendom skulde forrente sig; Prisen for en 2 Værelseslejlighed maatte sikkert sættes til 500 Kr., og en saadan Leje vilde næppe nogen betale. Man kunde ingen Mening have om, hvor mange der vilde mangle Lejlighed til Oktober Flyttedag, idet jo en Mængde Familier inden den Tid vilde flytte fra Byen. Iøvrigt havde Kommunen hverken moralsk eller juridisk Forpligtelse til at skaffe Lejligheder til alle dem, der flyttede til Byen, hvis de da ikke var under offentlig Forsørgelse. Den borgerlige Gruppe havde intet Ansvar for Banegaardssagens Løsning, og det var Staten, som maatte have Ansvaret med at skaffe Husly for de Familier, der ved Ekspropriationen af Hallsvej var blevet husvilde. Det stillede Forslag maatte have været ledsaget af et Overslag over, hvad de foreslaaede Huse vilde koste at opføre, hvis man skulde kunne tage det alvorligt. Som Forslaget nu var, kunde man slet ikke overse det. Et vidste man, og det var, at kommunalt Byggeri blev dyrt, meget dyrt, og at det blev Skatteyderne, der kom til at betale. Taleren kunde da heller ikke se andet, end at Forslaget var et Agitationsnummer af Hensyn til det forestaaende Byraadvalg, og han vilde hellere være med til at nedsætte Grundpriserne endnu noget end til at gaa med til, at Kommunen selv skulde bygge. Inden man gik dertil, burde man i hvert Fald først forsøge at udbyde Grundene til en lavere Pris. Taleren maatte derfor anbefale at stemme imod Forslaget eller at henvise dette til et særligt Udvalg til nærmere Undersøgelse.

Jakob Jensen kunde med Hensyn til de af ham opgivne Tal henvise til Ekspropriationsprotokollen. Den borgerlige Gruppe havde sit Ansvar for den nuværende Bolignød og havde derfor Pligt til at søge at afværge denne. Som et Forsøg herpaa kunde Taleren anbefale, at Byraadet henvendte sig til Statsbanerne om at lade Beboerne af de eksproprierede Ejendomme blive boende efter April Flyttedag, og indtil Byen havde truffet Foranstaltninger til at skaffe dem Boliger. Statsbanerne kunde nok lægge deres Arbejdsplan saaledes, at dette kunde lade sig gøre. Forslaget kunde ikke affærdiges som gjort af Hr. Møller. Gymnastiksalene maatte snarest muligt rømmes dels af Hensyn til de uforvarslede sanitære Forhold og dels af Hensyn til Børnenes Undervisning. Først og

fremmest maatte Byraadet beslutte at bygge, og dernæst maatte der rettes den foreslaaede Henvendelse til Statsbanerne eller Trafikministeriet.

Formanden støttede Forslaget om at foretage en Henvendelse til Statsbanerne angaaende Benyttelsen af Ejendommene i Hallsvej og henstillede, at der taltes saa lidt som muligt om Agitation i denne Sag, eftersom Situationen var alvorlig, og der absolut maatte gøres noget for at afhjælpe den forhaandenværende Nødstilstand og helst noget andet end at bygge Barakker. Taleren var tilbøjelig til at slutte sig til Forslaget, da der syntes ham at være mindre Risiko ved selv at bygge end ved at tage alt for høje Prioriterer i Bygninger, som andre byggede. Taleren fandt, at Sagen burde henvises til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse med Anmodning til dette om snarest at afgive en vel underbygget Erklæring til Byraadet.

Mikael Johansen vilde i dette som i andre lignende Tilfælde af Hensyn til Middelstanden modsætte sig enhver Form af Kommunesocialisme. Taleren skulde indrømme, at Forholdene var vanskelige, og at Opførelsen af Barakker gav en daarlig Løsning, men han kunde ikke anerkende de af Hr. Jakob Jensen anførte Tal. Derimod kunde han støtte Forslaget om at rette Henvendelse til Trafikministeriet eller Statsbanerne om Tilladelse til saa længe som muligt at benytte Lejlighederne i Hallsvej. Hr. Jakob Jensen havde ganske Ret i, at Arbejde var bedre end Understøttelse, men Forholdet var jo for Tiden, at der ingen Arbejdsløshed var. Hovedaarsagen til Standsningen af Byggeriet maatte søges i de høje Materialepriser og i Mangelen paa Materialier; Sten og Jern kunde f. Eks. næsten ikke skaffes. Iøvrigt var det ret mærkeligt, at Socialdemokraternes Forslag fremkom paa en Tid, da der om faa Dage kunde ventes Forslag fra Boligkommissionen. Dennes Forslag maatte da i hvert Fald afventes, inden man tog nogen Beslutning. Det rigtigste vilde være, at Staten traadte hjælpende til; og det blev sikkert ogsaa Løsningen. Taleren kunde godt tiltræde Formandens Forslag om, at Sagen blev henvist til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

Christensen kunde ikke give Hr. Møller Ret i, at Kommunen ikke havde Pligt til at skaffe Boliger til husvilde, med mindre disse var fattigunderstøttede. Det var godt nok, at Boligkommissionen snart kom med Forslag, men dette var jo ikke Lov, og man kunde ikke vente, til det blev det. Havde man i Fjor Forsommer, da der i Byraadet blev advaret mod den kommende Bolignød, begyndt at bygge, havde man nu haft gode Lejligheder og havde sparet de Penge, der var blevet givet ud til Barakker. Taleren kunde gaa med til at overgive

Sagen til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, men med Paalæg til Udvalget om snarest at fremkomme med Indstilling.

Jakob Jensen skulde ikke komme ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunen havde Pligt til at skaffe Boliger, men vilde blot spørge, om Hr. Møller med Ro vilde se paa, at de Mennesker, der til April Flyttedag manglede Husly, kom til at staa paa Gaden. At vente paa Boligkommissionens Forslag var der ingen Grund til, da man næppe kunde vente sig noget af Værdi fra den Kant. Taleren kunde godt støtte Forslaget om Sagens Henviisning til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, men kunde ønske, at der til denne Sags Behandling kom en Socialdemokrat mere ind i Udvalget.

Forslaget henvistes til Behandling af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

